

GENÇLİK POLİTİKALARINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR DEĞERLENDİRME: TÜRKİYE VE FİNLANDİYA ÖRNEĞİ¹

A COMPARATIVE EVALUATION IN YOUTH POLICY: TURKEY AND FINLAND CASE

Veli Ercan ÇETİNTÜRK *, Hülya KÜÇÜK**

* Doktora Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, v_ercan@windowslive.com.,
https://orcid.org/0000-0002-7887-3413

** Öğr. Gör., Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Yerel Yönetimler
Programı, Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu
Yönetimi Anabilim Dalı, hulyakucuk2015@gmail.com, https://orcid.org/0000-0003-2885-8386

ÖZ

Türkiye’de nüfusun yaklaşık yüzde ellisi 30 yaşın altında ve 20 milyonu da 14-30 yaş arasındadır. Ülkemizin umudu olarak görülen genç nüfus oranının bu kadar yüksek olması gençlik politikalarının önemini ön plana çıkarmaktadır. Ancak ülkemizde ciddi gençlik politikasının varlığından söz etmek mümkün değildir. Bu bağlamda ülke geleceğinin teminatı olarak gösterilen ve toplumun en dinamik bireyleri olan gençler hakkında ciddi politikaların yapılmaması önemli bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Gençlik ile ilgili politikalarda; gençlerin eğitimi, istihdamı, sosyal-kültürel gelişimlerinin yanı sıra en az bunlar kadar önem taşıyan bir diğer konu da gençlerin kendileri ile ilgili politikalara katılımıdır.

Avrupa Birliği, Avrupa düzeyinde önemli çalışmalar yaparak, belirlenen ortak politika hedeflerine ulaşabilmek için gençlik alanında üye ülkeler arasında iş birliğini geliştirmeye, politikalar oluşturmaya ve uygulamaya teşvik etmektedir. AB üyesi olan Finlandiya, yaptığı çalışmalar ve uyguladığı politikalar ile gençlik politikaları konusunda sadece Avrupa değil tüm Dünya’da başarılı ülkeler arasında yer almaktadır. Finlandiya’da 1972 yılında Yerel Gençlik Yönetimi Kanunu ile başlayan gençlik politikası oluşturma süreci, 2017 yılında yapılan değişiklik ile güncel halini almıştır.

Finlandiya AB ülkeleri içinde gençlik politikalarının oluşturulmasında ve uygulanmasında başarılı bir örnek olmasına rağmen literatür taraması yapıldığında Türkçe literatürde konuyla ilgili oldukça az çalışma olduğu görülmüştür. Çalışmada literatür ve mevzuat taraması yapılarak elde edilen veriler sonucunda gençlik politikalarında iyi örnek olarak gösterilen Finlandiya’nın, AB’ye üyelik sürecinde olan Türkiye’ye gençlik politikalarını oluşturmada ve gençlerin katılımı konusunda örnek olup olamayacağı tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Gençlik Katılımı, Gençlik Politikaları, Finlandiya, Türkiye*

Jel Kodları: *I28, J18*

ABSTRACT

About fifty percent of population in Turkey is under the age of 30 and 20 Million are between the age of 14 - 30. The fact that the rate of youth population is so high, which is seen as the hope of our country, is emphasizes the importance of youth policies. However, it is not possible to mention the existence of a serious youth policy in our country. In this context, serious politics about young

¹ Bu çalışma “Yerelden Ulusala Gençlik Politikaları Projesi” için Ankara’da düzenlenen ulusal zirvede sözlü olarak sunulmuştur.

people, who are the most dynamic members of the society, who are shown as the guarantees of the future of the countries, appear as an important deficiency. Political participation in youth politics is important, as well as youth education, employment and social-cultural development of youth.

The European Union encourages member countries to develop, co-ordinate and implement business co-operation among member countries in the field of youth by conducting important studies at European level. Finland - as a member of the EU- is located in the successful countries in the field of youth politics. The process of youth policy making, which began in Finland in 1972 with the Law on Local Youth Management, was finalized in 2017 with a change.

Although Finland has been a successful example in the formulation and implementation of youth policies in EU countries, it has been seen that there is very little work in the Turkish literature when the literature is searched. In this study, it will be argued that Finland - which has been shown as a very good example in youth policies- can or can not be as an example of Turkey - which is in the EU accession process - for the youth policy making and youth participation as a result of literature review and legislative inquiry.

Keywords: Youth Participation, Youth Policy, Finland, Turkey

Jel Codes: I28, J18

1. GİRİŞ

Gelişmiş ülkelerde yaşlı nüfus giderek artarken tabii bir şekilde genç nüfus azalmaktadır. Gelişmekte olan ve geri kalmış ülkelerde ise genç nüfus hızlı bir şekilde artış göstermektedir. Tam da bu noktada Avrupa Birliği tarafından düzenlenen gençlik politikaları önem kazanmaya başlamıştır. Ülkelerde gelecek garantisi olarak görülen gençlerin karar alma süreçleri ve katılım mekanizmaları içerisinde yer alması, ülke yönetiminin daha etkin olması açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda ülkelerin yasal mevzuatlarında “genç” tanımının ve kapsadığı yaş aralığının belirtilmesi önemlidir.

Türkiye’de nüfusun yaklaşık yüzde elli 30 yaşın altında ve 20 milyonu 14-30 yaş arasındadır. Türkiye’de genç nüfusun gelecek yıllarda hızlı bir şekilde artacağı öngörüsünden yola çıkarak gençler üzerine politikaların üretilmesinin önemi her geçen gün artmaktadır. Ancak ülkemizde ciddi gençlik politikasının varlığından söz etmek mümkün değildir. Ülke geleceğinin teminatı olarak gösterilen ve toplumun en dinamik bireyleri olan gençler hakkında ciddi politikaların yapılmaması önemli bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gençlik ile ilgili politikalarda gençlerin eğitimi, istihdamı, sosyal-kültürel gelişimlerinin yanı sıra en az bunlar kadar önem taşıyan bir diğer konu da gençliğin politikalara katılımıdır. Ülkemizde yasal mevzuat incelendiğinde; gençlik katılımı konusunun tamamen yüzeysel bir şekilde sembolik olarak ele alındığı görülmektedir. Aynı zamanda çeşitli gençlik tanımları incelendiğinde; gençlik bir sorun alanı ya da geliştirilmeye ihtiyacı olan bireyler olarak tanımlanmaktadır. Gençlerin elbette geliştirilmeye ihtiyaçları bulunmakta ve aslında gençler geliştirilemezlerse sorun alanı olarak ortaya çıkacakları da aşikardır. Ancak gelişebilmeleri için de sorumluluk almaları ve düşüncelerine değer verilmiş olması gerekmektedir. Bununla birlikte gençlerin özellikle mikro düzeyden makro düzeye kadar kendilerini ilgilendiren kararlara aktif katılımlarının sağlanması önemlidir. Bu durumda, gençlerin katılım sürecine dahil edilmesi aile ile başlayarak yerelden ulusala doğru ilerlemektedir. Bu noktada makro (ulusal-uluslararası) düzeye ulaşabilmek için de mikro (yerel) düzeyde aktif katılımın artırılması iyi bir başlangıç olacaktır.

Avrupa Birliği’nde nüfusun değişen yapısına paralel olarak, tüm üye ülkelerin katılımı ile ortak bir gençlik politikası

oluşturma gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ortak gençlik politikası ile gençlerin genel olarak içerisinde buldukları sorunların çözümüne yine gençlerin katkısı ve katılımıyla çözüm arayışı hedeflenmiştir. Bu noktada gençler ile ilgili konular sadece bir politika olarak düşünülmeyp, birliğin ilerlemesinin ve gelişmesinin bir anahtarı olarak da görülmüştür. Bu nedenle de gençliğin tüm alanlarda ortaya çıkan sorunlara çözüm üretebilmek amacıyla oluşturulan politika belgelerinde, gençlerin de politika yapım sürecine dahil edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yani gençlerin aktif katılımlarının sağlanmasının önemi belirtilmiştir.

Gençlerin etkin politikalar oluşturmada yönetim mekanizmalarına katılması ve bu politikaların uygulamaya geçirilmesinde önemli olduğu söylenebilir. Ancak gençler, klasik politika araçlarının kendilerini ilgilendiren süreçte etkili olmadığını düşünmekte ve önemli bir kısmının temsili demokrasi sistemine katılmaya yönelik olan inancını yitirdiği gözlemlenmektedir. Avrupa’da bu düşüncüyü yıkmak için gençler tarafından yeni mekanizmalar oluşturulmuştur. Eğitim sisteminde de ön plana çıkmış olan bu konu, Finlandiya’da gençlerin sisteme olan inancını güçlendirmek adına önem taşımaktadır. Bu bağlamda Finlandiya’da her türlü alternatif hareketi ve düşüncüyü kapsayan ve gençlerin sisteme güvenini sağlamak amacıyla Avrupa ülkelerinde olan gençlik politikalarından daha farklı ve denenmemiş yeni modeller oluşturulmuştur.

Çalışmada, özellikle eğitim sistemindeki başarılarıyla ön plana çıkan Finlandiya’nın, demokrasi, yerelleşme ve aktif katılım konularında ülkemizde oluşturulacak bir gençlik politikası için örnek olup olamayacağı tartışılacaktır. Bu amaçla da çalışmanın ilk kısmında kavramsal çerçeve çizilecek ardından AB gençlik politikası ve gençlikle ilgili ülkemizdeki mevzuat incelenecektir. İkinci kısımda ise Finlandiya’da gençlik politikası ve gençlerin politika süreçlerine aktif katılımlarının sağlanması ile ilgili sistem incelenecektir. Son olarak da Finlandiya’daki sistemin

ülkemizdeki etkinliği ve verimliliği irdelenecektir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE: YEREL DEMOKRASİ, KATILIM VE YERELLEŞME

Yerel yönetimler, insanın özgürleştirilmesinde, demokratik eğitim ve bilinç kazanmasında, kurumların demokratik yönetime yatkınlığı ile demokrasinin hayata geçirilmesinde önemli yer tutan olan kuruluşlardır (Görmez, 1997: 62). Yerel müşterek ihtiyaçların karşılanması amacıyla ortaya çıkan, halka en yakın yönetim birimleri olan, insanların özgürleşmesini ve demokratikleşmesini sağlayan yerel yönetimler, demokrasinin beşiği olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle demokrasi kelimesinin kökeninde yerel yönetim “kent devleti” bulunmaktadır. 19. yüzyıla kadar demokrasi ve yerel yönetim kavramları özdeşleşmiş, varlığını sürdürmüştür (Yıldırım, 2015: 98). Tüm bunlardan yola çıkarak da demokrasi ve yerel yönetimler arasında yakın bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

Bu noktada da demokrasinin var olabilmesi için yerel yönetimlerin varlığı ve özerkliği oldukça önemlidir. Yerel düzeyde demokratik mekanizmalar oluşturulup iyi bir şekilde uygulamaya geçirilirse, bunun ulusal düzeyde demokrasinin varlığını sağlamak için önemli bir adım olacağı söylenebilir. Yerel demokrasinin sürdürülebilir olması için de yerel düzeyde demokrasi kültürünün yaşatılması gereklidir.

Yerel demokrasiyi var eden yerel yönetim anlayışı ve uygulaması, merkezi devlet anlayışının sakıncalarına karşı demokratik sivil toplumun geliştirilmesine de dayanmaktadır. Bu nedenle yerel yönetimlerin işleyişi sırasında denetlenmesi, belirli bir grubun tekelinden çıkılarak, kentte yaşayan herkesin katılımı aracılığıyla gerçekleştirilmesi oldukça önemlidir.

Katılım ise toplum üyesi kişilerin siyasal sistem karşısında durumlarını, tutumlarını ve davranışlarını belirleyen bir kavramdır. Bu durumu sadece seçimlerde oy kullanma

olarak görmek doğru değildir. Katılma, basit bir meraktan yoğun bir eyleme kadar uzanan geniş bir faaliyet alanını kapsamaktadır (Önder, 2013: 314). Katılım aynı zamanda bireylerde demokrasi duygusunu geliştirmektedir. Bu yolla yurttaşlar, seçilmiş ve atanmış kamu görevlilerini daha etkili biçimde denetleyebilmekte, karar ve uygulamalarını rasyonel değerlendirebilmektedir. Demokrasi ile katılım arasında kurulan özdeşlik, katılımcı demokrasi olarak katılma tabanının ulusal düzeyde yaygınlaşmasından kaynaklanmaktadır. Katılımcı demokrasi, seçimler dışında da halkın karar ve uygulamalara katılımını esas almaktadır. Bu nedenle katılım kavramının özünde demokratikleşmeyi içermesi ve aynı zamanda toplumun ya da bireyin kendi geleceğini kendisinin belirlemesine olanak sağlaması, demokratik sistemin en belirgin özelliği olduğu düşünülmektedir (Kaypak, 2011: 136). Kamuoyu ve sivil toplumun katkısıyla halkın yerel düzeyde karar alması, yerel demokrasi bilincini artırmakta ve demokrasinin gelişmesi noktasında büyük önem taşımaktadır (Alodalı ve Usta, 2013: 326).

Yerel halkın, yönetimin karar ve uygulamaları üzerinde etkili olması ve denetimi üstlenmesi demokratik bir yerel yönetim açısından oldukça önemlidir. Halkın denetimini etkin kılmak için, bireylerin örgütlenme bilincine sahip olmaları ve baskı grupları oluşturmaları gerekmektedir. Halkın yönetime etkin bir şekilde katılabilmesinin ilk adımı, yerel yönetimlerle mümkünken diğer aşamalarda bu durum sivil toplum örgütleriyle mümkün olabilmektedir. Katılımcı demokraside halkın seçtiği temsilcilerin yanı sıra, yine halkın örgütlediği kuruluşların yönetimin karar ve uygulamalarında yer almasını ve denetim faaliyetlerinde bulunmasını öngörmektedir.

Halkın katılımının gerçekleşebilmesi için gelişmiş demokrasilerde yerel yönetimler oldukça önemli bir yere sahiptir. Çünkü yerel yönetimler; demokratik katılımın en yoğun olarak gerçekleştiği yönetim biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla

birlikte yine gelişmiş ülkelerde sivil toplum kuruluşlarının varlığına da büyük önem verilmektedir (Kaypak, 2011: 139). Halkın yönetime katılımı ve bu sayede kendi yaşam biçimini belirlemesi noktasında sivil toplum kuruluşları da büyük halk kitlelerini harekete geçirmek suretiyle politika yapıcıları yönlendirebilmektedir.

Avrupa Birliği, Avrupa düzeyinde önemli çalışmalar yaparak, belirlenen ortak politika hedeflerine ulaşabilmek için demokratik kurumların işletilmesi, aktif vatandaşlık ve aktif katılım alanlarında üye ülkeler arasında iş birliğini geliştirmeye, politikalar oluşturmaya ve uygulamaya teşvik etmektedir. Bu anlamda AB'nin hedeflediği ekonomik, sosyal ve siyasal entegrasyon sürecinde, birliğe üye ve aday ülkelerin yönetim sistemleri ve politika yapım aşamaları da etkilenmektedir.

3. AVRUPA BİRLİĞİ POLİTİKA YAPIM SÜREÇLERİ

1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından Post-Komünist ülkelerin hızlı bir şekilde komünist rejimi terk ederek liberalleşmesi ve bununla birlikte Avrupa Birliği'ne üye olmak için başvurmaları; Avrupa Yönetimsel Alanı ile ilgili tartışmaları beraberinde getirmiştir. Avrupa Yönetimsel Alanı'nın ilk olarak resmi bir şekilde ortaya atılması, 1998 yılında SIGMA raporu ile gerçekleşmiştir. Raporda;

“Avrupa Yönetimsel Alanı” yavaş yavaş ortaya çıkmaktadır. Üye ülkelerin devlet görevlileri topluluk kararlarını uygulamak üzere sık sık bir araya gelmektedir. Karar alma süreçleri üzerinde etkisi görülecek olan iletişim metotları geliştirilmekte, böylelikle ortak çözümlere ulaşılmaktadır” (OECD/SIGMA, 1998: 121).

AB uyum süreci “Avrupalılılaşma” olarak tanımlanmakta ve entegrasyon sürecinde ulusal yönetimlerin Avrupalılılaşma sürecinin nesnesi de “Çok Düzlemli Yönetişim Sistemi” olarak ortaya çıkmaktadır. Demokratikleşme ve küreselleşmenin ortaya çıkan etkileri ile birlikte, yönetim ve

dolayısıyla politika yapım faaliyeti dikey olarak farklılaşmakta, bir başka deyişle politika yapım süreci farklı düzlemlerde gerçekleşir hale gelmektedir. Yönetim faaliyeti sırasında, politika yapma sürecinde bu farklı düzlemler arasında etkileşimin giderek artması kavramın akademik literatürde “Çok Düzlemlerli Yönetişim” olarak yer almasını sağlamıştır. Bununla birlikte farklı düzlemlerde gerçekleşen yönetimin, çok daha ‘parçalı’ hale gelmesi, yatay olarak farklılaşması ve değişik kurumlar eliyle sunulur hale gelmesi de kavramın yönetim yerine yönetişim olarak anılmasını etkilemektedir (Okçu, 2005; s. 275-276).

AB üyesi ülke vatandaşlarının beklentilerinin karşılanması, giderek komplike hale gelen sorunların üstesinden gelinmesi ve uluslararası düzlemde daha fazla söz sahibi olunabilmesi amaçlarına yönelik olarak, 2001 yılında AB Komisyonu tarafından hazırlanan Beyaz Kitap (White Paper) çıkarılmıştır. Bu kitap, politika oluşturma sürecini vatandaşlara daha fazla yakınlaştırmayı, iyi yönetişim kavramı ile politika yapım süreçlerinde etkileşim düzeyinin yükseltilmesini öngörmektedir. Beyaz Kitap’a göre iyi yönetişimin temelini; açıklık, katılımcılık, hesap verebilirlik, etkinlik ve ekonomik ve sosyal uyum olmak üzere 5 temel ilke oluşturmaktadır (Kohler-Koch, 2001).

Politika yapım sürecinde ve uygulanmasına kadar geçen tüm süreçlerin geniş bir halk katılımına açılması, iyi yönetişimin sağlanması, AB politikalarının kalitesini ve etkinliğini belirleyecek bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada da geniş bir halk katılımı için de çok düzlemlerli yönetişim sisteminin önemi ortaya çıkmaktadır.

4. AVRUPA BİRLİĞİ GENÇLİK POLİTİKALARI

Avrupa Birliği’nde nüfusun değişen yapısına paralel olarak tüm üye ülkelerin katılımı ile ortak bir gençlik politikası oluşturma gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ortak

gençlik politikası ile gençlerin genel olarak içerisinde buldukları sorunların çözümüne yine gençlerin katkısıyla çözüm arayışı hedeflenmiştir. Bu noktada gençler ile ilgili konular sadece bir politika olarak düşünülmemiş, birliğin ilerlemesi ve gelişmesinin bir anahtarı olarak görülmüştür.

Küreselleşme süreci birçok alanı olduğu gibi gençleri de etkilemiştir. Bu durum demografik ve sosyal eğilimlerde meydana gelen değişiklikleri, gençlerin değişen çağa ayak uydurmasının gerekliliğini, birçok konuda yaşanan eşitsizlik ve ayrımcılıkları, istihdamı, işgücü piyasasındaki eşitsizlikleri özellikle yaşanan genç işsizliğini ön plana çıkarmıştır. Bu nedenler, ortak bir gençlik politikasının sadece eğitim, istihdam ve sosyal uyumla ilgili olmayıp, diğer politika alanlarını da kapsamı gereğini ortaya çıkarmıştır (Akman vd. 2012: 42-27).

Bu bağlamda ortak gençlik politikasının oluşturulması 1993 Brüksel Zirvesi sonucu yayınlanan “Beyaz Kitap” ile başlamıştır. Avrupa’daki bilgi toplumunu ve küreselleşme ile ortaya çıkan gerçekleri ele alan, bu amaçla üretkenliğin ve Avrupa ekonomisinin rekabetinin artmasında eğitimin önemini vurgulayan “Beyaz Kitap” Avrupa Komisyonu tarafından 1995 yılında yayımlanmıştır (Angelis ve Grollios, 2003:75).

Avrupa Komisyonu tarafından “*Avrupa Gençliği İçin Yeni Bir Atılım*” adıyla kabul edilen ve yayımlanan Beyaz Kitabın oluşturulmasına 1999 yılında başlanmıştır. Kitap, gençlerin daha aktif vatandaşlar olmalarını sağlamak, gençlik ile ilgili konu alanlarının genişletilmesi, gençlerin özerkliğinin artırılması ve Avrupa Birliği değerlerinin savunucusu olmalarını sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Kitapta gençler, olmak üzere, ilgili devlet bakanlıkları, gençlik üzerine çalışan araştırmacılar ve sivil toplum kuruluşları arasında iş birliği yapılmıştır (www.europa.eu.int, 2010).

Kitap’ta, bütün üye devletler için gençlerin öncelikli konular içinde yer alması gerektiği vurgulanmış; Avrupa’nın inşasında yöneti-

şim için şeffaflık, hesap verebilirlik, etkililik, katılım ve bütünlük ilkelerinin gençlik alanına uyarlanması ile oluşturulan politikalarda gençlik boyutunun daha fazla dikkate alınması, gençlerin bir sorun olarak değil, olumlu bir güç olarak benimsenmesi gerektiği belirtilmiştir (Akman vd. 2012: 42-27).

Görüldüğü üzere bir politika belgesi olarak oluşturulan kitapta, gençliğin tüm alanlarda sorunlarına çözüm üretebilmek için gençliğin de politika yapım sürecine dahil edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Katılım başlığında belirtilen alt amaçlarda; temsili demokraside gençlerin her düzeyde geniş katılımının sağlanması, siyasi kurullar ile gençler ve gençlik kuruluşları arasındaki diyalogun geliştirilmesi, öncelikle ailede, mahallede, okulda katılımın teşvik edilmesi, yaşadıkları çevredeki topluluk yaşamına geniş katılımın sağlanması, katılımın etkileyen engelleri belirleyerek sorunların giderilmesi, gençlik Sivil Toplum Kuruluşlarının geliştirilmesi, gençlere yönelik olan önyargıların giderilmesi, yerel projelere fon ve destek sağlanarak gençlerin proje üretmelerinin teşvik edilmesi hedeflenmiştir. Bu nedenle de katılımın öğretilmesi; bunun için resmi müfredata ilgili konuda eğitimin konulması, örgün ve yaygın eğitimde de katılımın öğretilmesinin teşvik edilmesi belirtilmiştir (http://ec.europa.eu, 2010).

5. TÜRKİYE'DE GENÇLİK POLİTİKALARI

Ülkelerde bulunan genç nüfusun iyi bir şekilde yönlendirilmesi günümüz toplumları ve gelecek nesiller için oldukça önemli bir yere sahiptir. 2012 yılında 6,9 milyar olan dünya nüfusunun 2050 yılında 8,9 milyara yükseleceği öngörülmektedir. Nüfus artışının büyük bölümünün gelişmekte olan ve geri kalmış ülkelerde meydana geleceği, gelişmiş ülkelerde ise yaşlı nüfus oranının artmaya devam edeceği düşünülmektedir. Bu nedenle genç ve dinamik nüfusa sahip olan ülkeler için bu durumun gelecek yıllarda sosyal ve ekonomik olarak bir

avantaja dönüşeceği ifade edilmektedir (Ulusal Gençlik ve Spor Politikası, 2012: 4).

2018 TÜİK verilerine göre ülkemizde toplam nüfus 82 milyon 3 bin 882'dir. Türkiye'de nüfusun yaklaşık yüzde ellisi 30 yaşın altında ve 20 milyonu 14-29 yaş arasındadır. Bu artış aynı hızla devam ederse 2023 yılında Türkiye nüfusunun %70'i çalışma yaşında olacağı öngörülmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinde ise genç nüfus oranı Türkiye'ye oranla oldukça düşük seviyededir. Türkiye'deki genç nüfus oranının yüksek olması bir taraftan toplumun büyük bir kısmının dinamik yapıya sahip olduğunu gösterirken, diğer yandan da gençlere yönelik verilen hizmetlerin yetersiz oluşu önemli bir sorun alanı olarak karşımıza çıkmaktadır (Acar, 2008: 4).

Türkiye'de genç nüfus oranının yüksek olması gençlerle ilgili yapılan ve yapılacak olan politikaların da önemini artırmaktadır. Avrupa Birliği uyum süreci ile birlikte gençlik konularında değişiklikler yapılmaya çalışılsa da Türkiye'de gençlik politikasına yönelik somut bir belge ya da düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte çeşitli politika belgelerinde gençler ile ilgili çeşitli düzenlemeler bulunmaktadır. Bu düzenlemelerde oluşturulan gençlik politikalarının hedef grubu 14-29 yaş aralığında bulunan bireylerdir. İlgili düzenlemelerin derinlemesine değil yüzeysel olduğu görülmektedir (Acar, 2008: 5-6). Çalışmanın bu bölümünde ülkemizde gençlik politikasına yönelik yapılan düzenlemeler ele alınacaktır.

5.1. Ülkemizde Çeşitli Politika Belgelerinde Gençlik Katılımı

- **Anayasa'da Gençlik Katılımı:** Ülkemizde gençlik ile ilgili düzenlemelerin yapıldığı en önemli yasal metin anayasadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 58. maddesinde gençlikle ilgili ifade şu şekildedir:

“Devlet, İstiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında,

Atatürk İlke ve İnkılapları doğrultusunda ve devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetiştirme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençlerin alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır” (1982 Anayasası, m.58).

Görüldüğü üzere anayasa gençlikle ilgili olarak üç önemli konuya vurgu yapmaktadır. Birincisi; gençliği Atatürk İlke ve İnkılapları doğrultusunda, pozitif bilimler ışığında yetiştirilmesi ve geliştirilmesi gereken bir grup olarak görülmesidir. Anayasamızın ele aldığı ikinci konu ise; “devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne karşı yetiştirilmemeleri” yani gençlerin vatansever olarak yetiştirilmesidir. Anayasa’nın vurgu yaptığı üçüncü konu ise; gençleri, çeşitli uyuşturucu maddeler, kumar, suç gibi kötü alışkanlıklardan uzak tutmak için devletin gerekli tedbirleri alması konusudur.

1982 Anayasası’nda gençlik ile ilgili önemli konuların altı çizilmiş ve devletin bu konularda gerekli tedbirleri alacağı belirtilmiştir. Kanaatimizce Anayasa’nın gençlik ile ilgili detaylı düzenlemeler getirmesi çok da beklenemez. Bununla birlikte gençliğin kendilerini ilgilendiren konularda politika yapım süreçlerine katılımı konusunda bir vurguya rastlanılmamaktadır. Bunun nedeni 1982 Anayasası’nın oluşturulma sürecinden önce gerçekleşen siyasi olaylar ve gençliğin siyasetten uzak tutulma arzusu olduğu açıktır. Ancak ülkemiz geleceğinin teminatı olan gençlerin de ülke sorunları hakkında fikirlerini açıklamaları ve politika süreçlerine katılımlarının, onları daha güçlü bireyler yapacağı göz ardı edilmemelidir. Bu noktada planlanan politikalarda yerelden ulusala gençlerin politika süreçlerine dahil edilmeleri ile ilgili düzenlemeler eklenmelidir.

➤ **Kalkınma Planlarında Gençlik Katılımı:** Gençlerle ilgili olan diğer belgeler ise “Beş Yıllık Kalkınma Planları”dır. Kalkınma planları yıldan yıla değişiklik gösterse de genellikle gençlikle ilgili “gençliğin” ülke için önemli olduğu vurgulanmış ancak sorunların çözümü adına çözüm önerileri getirilmemiştir. “Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı”nda “**Gençlik**” başlığı altında gençlerle ilgili ilke ve politikalar belirlenmiştir (Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1985: 149):

- “Gençlik kesimine bütün sosyal sektörler tarafından sunulacak hizmetlerde niteliğe ağırlık verilecektir” (m.588).
- “Gençlik kesimine eğitim, sağlık, barınma, sosyal güvenlik ve çalışma konularında verilecek tüm hizmetlerde fırsat eşitliği sağlanacaktır” (m.590).
- “Toplumun çeşitli sosyal gruplarına mensup okul dışındaki gençliğin sorunları üzerinde önemle durulacaktır”.
- “Gençlerin ruh, fikir ve beden yönünden mükemmel şekilde gelişmesini sağlamak amacı ile okul içi eğitim ve öğretime ek olarak okul dışında fikir, kültür, sanat, spor ve folklor faaliyetleri teşvik edilecektir” (m.593).
- **Gençlerin katılma, gelişme ve hoşgörü ilkeleri çerçevesinde toplum hayatı ile bütünleştirilmesi sağlanacaktır** (m.595).

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda ise “**Gençlik**” başlığı altında Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nın bazı maddeleri aşağıdaki şekilde geliştirilmiştir.

- “Gençlerin gerek kendi kişiliklerini geliştirmeleri ve gerekse toplumun olumlu yönde gelişmesini sağlayacak faaliyetlere katılabilmeleri için; katılma,

gelişme ve barış ilkeleri çerçevesinde toplum hayatı ile bütünleştirilmeleri sağlanacaktır” (m.776).

- *“Gençlik kesimine sunulacak hizmetlerde kalitenin artırılması çalışmaları, fırsat eşitliği ilkesi ile bütünleştirilecek, gençlerin yapıcı ve yaratıcı taraflarını ortaya çıkarmak üzere kişilik, düşünce ve beden yönünden gelişmelerini sağlayacak okul içi ve dışı düşünce, kültür, sanat, spor ve izcilik faaliyetleri teşvik edilecektir” (m.777).*

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda **“Gençlik”** başlığında; gençlere sunulan hizmetlerin sayısı ve nitelik olarak geliştirileceği, bununla birlikte gençlerin eğitim, sağlık, çalışma hayatı, sosyal güvenlik, istihdam ve boş zaman değerlendirme konularındaki sorunlarının çözümüne yönelik önlemler alınacağı ifade edilmiştir (7. Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1996: 31).

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda **“Gençlik”** başlığı altında diğer kalkınma planlarında olduğu gibi aynı noktalara değinilmiş ve sorunlara yönelik somut çözüm önerilerinden bahsedilmemiştir (Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2000: 91).

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda gençlerle ilgili şu ifadelere yer verilmektedir:

- *“Gençlerin aileleriyle ve toplumla iletişimlerini daha sağlıklı hale getirecek, özgüvenlerini geliştirecek, yaşadıkları topluma aidiyet duygusu ve duyarlılıklarını artıracak, karar alma süreçlerine katılımlarını sağlayacak tedbirler alınacaktır” (m.647).*
- *“Giderek hızlanan değişim süreci aile ve toplum içi kültürel ve sosyal ilişkileri de olumsuz etkilemiştir. Kitle iletişim araçlarının çeşitlenmesi, aile içi iletişimde geleneksel yöntemlerin dışına çıkılamaması ve eğitim sisteminin*

aşılamayan sorunları gençlerin aileden kopma, toplumsal sorunlara duyarsızlaşma, ümitsizlik ve özgüvensizlik gibi sorunlarını ve bunun sonucunda şiddete eğilimini artırmıştır. Diğer taraftan, iletişim olanaklarının artması ve sivil toplum kuruluşlarının gelişmesi gençlerin kendileriyle ilgili taleplerini açıkça dile getirmelerine olanak sağlamaktadır” (m.272).

- *“...Gençlerin işgücü piyasasında deneyim kazanmalarını sağlayıcı programlar geliştirilecektir” (m.568).*

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda gençlerin karar alma süreçlerine katılımları ile ilgili tedbirler alınacağı ifade edilmektedir. Bu durum gençlerin katılımına olan önemin arttığını bize göstermekte, ancak somut çözüm önerilerinin bulunmaması önemli bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır.

Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda ise **“Çocuk ve Gençlik”** başlığı altında gençlerle ilgili şu maddeler yer almaktadır:

- *“Gençlere ve çocuklara yönelik hizmetlerin bütüncül bir yaklaşımla sunulması ve yaygınlaştırılması amacıyla yeni bakanlıklar kurulmuş ve strateji belgeleri hazırlanmıştır. Çocuk ve gençlerin fırsat eşitliğinin artırılmasına yönelik sağlık sigortasının kapsamı genişletilmiş; şartlı eğitim ve sağlık yardımları, ücretsiz kitap, okul sütü ve taşımali eğitim uygulamaları geliştirilmiş; erken çocukluk eğitimi yaygınlaştırılmış ve okullaşma oranları artırılmıştır. Ayrıca gençlere yönelik burs, kredi ve barınma imkânları iyileştirilmiş, gençlik merkezleri ve kampları ile hareketlilik programları yaygınlaştırılmıştır. Dezavantajlı çocuk ve gençlere yönelik başta SODES olmak üzere sosyal destek programları yürütülmektedir” (m.259).*

- “...gençlerin ise bilgi toplumunun gerekleriyle donanmış, ülke kalkınmasında aktif, yaşam becerileri güçlü, özgüven sahibi, insani ve milli değerleri haiz, girişimci ve katılımcı olmalarının sağlanması ve gençlere sunulan hizmetlerin kalitesinin yükseltilmesi temel amaçtır” (m.263).
- “...eğitimde ve istihdamda olmayan gençlerin ekonomik ve toplumsal hayata katılımlarının artırılması hedeflenmektedir” (m.264).
- “Gençlerin sosyal hayatta ve karar alma mekanizmalarında daha aktif rol almaları sağlanacak, hareketlilik programları özellikle dezavantajlı gençlerin katılımını artıracak biçimde genişletilip çeşitlendirilecektir” (m.268).
- “Gençlerin şiddete ve zararlı alışkanlıklara yönelmelerini önlemek üzere spor, kültür, sanat gibi alanlarda gelişimlerini destekleyici programların uygulanmasına devam edilecektir” (m.269).

Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda da bir önceki planda olduğu gibi gençlerin sosyal hayata ve karar alma mekanizmalarına katılmaları, bu süreçte aktif rol almaları üzerine önemli ifadeler bulunmaktadır. Bununla birlikte planda dezavantajlı gençlerin katılımına da vurgu yapılmaktadır.

2019-2023 yıllarını kapsayan Onbirinci Kalkınma Planı’nda da yukarıda sayılanlara ek olarak “Gençlerin sosyal hayatta ve karar alma mekanizmalarında daha aktif rol almaları sağlanacak, hareketlilik programları özellikle dezavantajlı gençlerin katılımını artıracak biçimde genişletilip çeşitlendirilecektir.”(P. 268) denilmek suretiyle gençlerin sosyal hayata aktif katılımlarının destekleneceği belirtilmektedir.

Beş yıllık Kalkınma Planları’ndan görüldüğü gibi yıllar içinde gençlerle ilgili ifadelerde farklılıklar bulunmaktadır. Gençlerle ilgili olan ifadelerde, genellikle sportif faaliyetlere katılımı yer almakta ve bütünlük içermemektedir. 9. ve 10. Beş Yıllık Kalkınma Planları değerlendirildiğinde ise gençlerin katılımı ile ilgili ifadeler yer verildiği görülmektedir. Bu bağlamda son yıllarda düzenlenen planlarda gençlerin önemi fark edilmiş ve karar alma süreçlerinde aktif rol almalarının gerekliliği anlaşılmıştır.

Ancak son planlarda gençliğin katılımı konusunda ifadelerin yer almasına rağmen gençlik ile ilgili sorunlara yönelik çözüm stratejileri bulunmamaktadır.

- **Hükümet Programlarında Gençlik Katılımı:** Hükümet programları incelendiğinde ise gençlerin uyuşturucu bağımlılığı bağlamında sorunlarının ele alındığı görülmekte ve gençliğin toplumun geleceği olduğu ifade edilmektedir. Hükümet programlarında da gençliğin boş zamanlarını değerlendirmesi ile ilgili gerekli düzenlemelerin yapılması ve fırsat eşitliği üzerine vurgu yapılmaktadır (55-59. Dönem Hükümet Programları; Acar, 2008: 6-7).

2017, 2018 yılı hükümet programları ve 2019 yılı Cumhurbaşkanlığı yıllık programları incelendiğinde; “Çocuk ve Gençlik” başlıkları altında gençlik ile ilgili ele alınan temel konuları; işsizlik, çocuk işçiliği, Suriyeli gençler ve çocuklar, madde bağımlılığı, erken okul terki gibi sorun alanları oluşturmaktadır.

Bununla birlikte gençlerin toplumsal hayata katılımları mevzusunda bölümler de yer almaktadır. Programda aktif katılımı ilgili “Gençlerin toplumsal hayata aktif katılımlarını ve sağlıklı bireyler olarak yetişmelerini sağlayacak, özgüven ve toplumsal aidiyet duygularını güçlendirecek hizmetlerin sunulması ve çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla politika ve hizmetlerin geliştirilmesi, yürütülmesi ve kurumlar arası eşgüdümün artırılması

ihtiyacı devam etmektedir”(2017, 118; 2018,112; 2019, 108) denilmek suretiyle ihtiyaca vurgu yapılmaktadır.

2019 Cumhurbaşkanlığı Programında On Birinci Kalkınma planının 268. maddesi “Çocuk ve gençlere yönelik okul içi ve dışı serbest zaman etkinliklerinin geliştirilerek çoğaltılması, engelli çocukların toplumsal yaşama katılımlarının artırılması açısından da önem arz etmektedir.” Atıfta bulunularak gençliğin aktif katılımı için politika ve tedbirler aşağıdaki gibi belirtilmiştir (2019 Cumhurbaşkanlığı Programı; 113).

- *Eğitimde ve istihdamda olamayan gençlerin profilleri belirlenerek, durumlarına uygun eğitime, işgücüne ve istihdama yönlendirici politikalar ve programlar geliştirilecektir.*
- *Türkiye Ulusal Gençlik Konseyine yönelik ikincil mevzuat çalışmaları tamamlanacak ve Konseye üyelik işlemlerine yönelik düzenlemeler gerçekleştirilecektir.*
- *Gençlerin kişisel ve sosyal gelişimine katkı sağlamak amacıyla düzenlenen eğitim faaliyetlerinin, rehberlik hizmetlerinin ve gençlik alanında yapılan inceleme ve araştırmaların sayısı ve kalitesi artırılacaktır.*
- **2008 Birleşmiş Milletler İnsani Gelişmişlik Endeksi Türkiye Raporu’nda Gençlik Katılımı:** 2008 yılında hazırlanan BM İnsani Gelişmişlik Endeksi Türkiye raporu incelediğinde “Türkiye’de Gençlik” adlı raporun oluşturulma sürecinde ülkenin gençleri raporun araştırma aşamasına katılmışlar. Türkiye’yi temsilen 12 değişik bölgede, 15-24 yaşlarında 3.000’den fazla genç arasında geniş kapsamlı bir “Gençliğin Durumu Araştırması” gerçekleştirilmiştir.

Raporun “Katılım” başlıklı beşinci bölümünde katılım eksikliğinin insani gelişmeyi engellediği ifade edilmektedir. Türkiye’de gençlerin, ülkenin siyasi ve

sosyal yaşamına “*Ulusal İnsani Gelişme*”yi etkileyecek düzeyde katılmadığı ya da katılmadığı belirtilmiştir.

Raporda “*her düzeyde yeterli katılım sağlanmak isteniyorsa, vatandaşların devletin sorumluluk sahibi olduğuna, izlediği her politikanın, harcadığı her paranın ve topladığı her verginin hesabını verebileceğine inanması gerekir*” açıklaması yapılmıştır (<http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/library/national-hdrs/2008-nhdr.html>).

- **2016 ve 2018 BM İnsani Gelişmişlik Türkiye Raporu’nda gençlik katılımı:** İlgili raporların katılım konusunda başlığı daha çok gençlerin ve kadınların istihdama yönelik katılımlarına odaklanmıştır. Gençlerin karar alma süreçlerine katılımı ile ilgili bilgi yer almamaktadır.

Ülkemizde gençlikle ilgili düzenlemeler incelendiğinde iki unsurun öne çıktığı görülmektedir. İlki, “gençlerin korunması gereken bir nüfus olduğu” diğeri ise “gençlerin boş zamanlarının değerlendirilmesi”dir. Bu iki konuya odaklanılmasının sebebi, Türkiye’de 1970’li yıllardaki ideolojik ve politik mücadelelerdir. Bu nedenle 1982 Anayasası düzenlenirken gençler tehdit olarak algılanmış ve politik katılım süreçlerinin dışında bırakılmıştır. Toplumsal söylemde de gençlerin yanlış yollara sürüklenmesinin önlenmesi üzerine vurgu yapılmıştır. Bütün bunlar Türkiye’de gençlik ile ilgili yapılacak olan düzenlemeleri etkilemiştir.

- **Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi’nde Gençlik Katılımı:** Türkiye’de gençlerle ilgili konularda referans verilecek olan, belge 27/01/2013 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından hazırlanan belge “*Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi*”dir. Bu belge çok yeni bir çalışmadır ve dört yılda bir yenilenmesi planlanmaktadır.

Belgede gençlik, “biyolojik olmaktan ziyade sosyolojik anlamda ele alınması gereken bir kavramdır. Gençliğin, içinde bulunan zaman, toplumların sosyo-ekonomik gelişimleri, kültür ve geleneklerine göre tanımı yapılır. Dolayısıyla, öznelik içeren gençlik tanımlamaları için evrensel kabul görmüş tek bir yaş aralığından söz edilemez. Ülkemizin şartları göz önüne alındığında gençlik politikalarının hedef grubu, 14-29 yaş aralığında bulunan bireyler olarak kabul edilmektedir. Gençlerin yaş, cinsiyet, ekonomik, sosyal, ailevi ve kültürel durumları, eğitim seviyeleri, yaşadıkları yerler vb. hususlar göz önünde bulundurularak, gençlerle uygun iletişim kanallarının kurulması, kamu politikalarının oluşturulmasında büyük öneme sahiptir” (<http://www.gsb.gov.tr>).

Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi’ndeki gençlik tanımı incelendiğinde; gençlerin sosyolojik olarak da ele alınmasına dikkat çekildiği ve evrensel bir yaş aralığından söz edilemeyeceğine vurgu yapılmıştır.

Belgede gençlik politikasının temel amaçları şu şekilde belirtilmiştir: *Gençlik algısını doğru bir zemine oturtmak, gençliğin ihtiyaç, beklenti ve endişelerini tespit etmek, gençlerle ilgili çalışma yapan kurum ve kuruluşları belirlemek, bunlar arasındaki işbirliği ve koordinasyonu temin etmek, gençlik alanındaki sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerini etkinleştirmek ve güçlendirmek için gerekli destek ve teşviki sağlamak, kaynakları gençliğin gelişimini tam anlamıyla sağlayacak şekilde kullanmak, gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini desteklemek, gençliğin vatandaşlık bilincini geliştirmek, farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak*

gençlerin kendi potansiyellerini ortaya çıkarabilmelerine imkan sağlamaktadır”. Bu maddelerle gençlik politikasının amaçları ifade edilmiştir (<http://www.gsb.gov.tr>). Belgede önemli olan gençleri ilgilendiren alanlarda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarına destek verilmesidir. Gençlerin kendi potansiyellerini ortaya çıkarmasına imkan sağlanması ve vatandaşlık bilincinin geliştirilmesi ifadelerinin, gençliği katılıma teşvik etmesi açısından ufak bir adım da olsa önemli olduğu söylenebilir.

➤ **Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname:**

Türkiye’de gençlere doğrudan hizmet sunan tek kurum olan “Gençlik ve Spor Bakanlığı”nın 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”de yer alan görevler şu şekildedir (638 sayılı Kanun, m.2):

- “Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaları tespit etmek, farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkân sağlamak, karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek ve bu doğrultuda faaliyetler yürütmek, ilgili kurumların gençliği ilgilendiren hizmetlerinde koordinasyon ve işbirliğini sağlamak.
- Gençliğin ihtiyaçları ile gençliğe sunulan hizmet ve imkânlar konusunda inceleme ve araştırmalar yapmak ve öneriler geliştirmek, gençlik alanında bilgilendirme, rehberlik ve danışmanlık yapmak.
- Gençlik çalışma ve projelerine ilişkin usul ve esasları belirlemek.

- *Gençlik çalışma ve projeleri yapmak, bu çalışma ve projeleri desteklemek, bunların uygulama ve sonuçlarını denetlemek.*
- *Spor faaliyetlerinin plan ve program dâhilinde ve mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesini gözetmek, gelişmesini ve yaygınlaşmasını teşvik edici tedbirler almak.*
- *Spor alanında uygulanacak politikaları tespit etmek ve uluslararası kuralların ve talimatların uygulanmasını temin etmek.*
- *Mevzuatla Bakanlığa verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak”.*

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın mevzuatında da görüldüğü gibi gençlerle ilgili boş zamanların değerlendirilmesi; okulda, okul dışındaki sosyal ve kültürel faaliyetler üzerine odaklanılmıştır. Bu maddelerden anlaşılacağı üzere Bakanlık, gençlik politikasının küçük bir kısmını kapsamaktadır. Bu noktada yapılan düzenlemelere bakıldığında Avrupa Birliği Politikaları'nın Türkiye'deki gençlik politikaları üzerinde etkisinin olmadığını söyleyebiliriz.

Ülkemizde gençlik politikalarının önemli eksikliklerinden olan katılım hakkı konusunda düzenlemeler son yıllarda yapılmıştır. Bu bağlamda Milletvekili seçilme yaşı 30'dan 25'e düşürülmüş, milletvekili olma yeterliliği 18 yaşa indirilmiş bununla birlikte siyasi partilere üye 18 yaş olma yaşından sonra imkanı hale getirilmiştir. 12 yaşından küçük çocuklar ailelerin izniyle, 15 yaşından büyükler ise kendi iradeleri ile çocuk derneklerine üye olabilmekte ve dernek kurabilmektedirler. 18 yaşına gelmiş her vatandaş istediği derneğe üye olabilmekte ve dernek kurabilmektedir. Bu düzenlemeler ile gençlerin karar alma süreçlerine daha etkili bir şekilde katılmalarını sağlayacağı söylenebilir (Acar, 2008: 9). Türkiye'de gençlerin merkezi ve yerel yönetimlerde karar verici olarak yer alması, hem yapısal

hem de toplumsal nedenlerden ötürü çok nadirdir (Yurttagüler vd., 2014: 32).

Avrupa Birliği üyelik sürecinde Türkiye, AB'nin gençlere verdiği sosyal fonlardan yararlanmaktadır. Ayrıca Ulusal Ajans'ın kurulması da önemli düzenlemelerdendir. Gençlik alanında oluşturulmuş kurumların güçlenmesi bağlamında önem taşımaktadır.

2005 yılında çıkarılan Çocuk Koruma Kanunu, 18 yaş altındaki çocukları kapsasa da 18 yaş ve altındaki çocuk ve gençlerle ilgili hizmetlerin çerçevesini çizdiği için önemli bir adım olarak değerlendirilebilir.

➤ **Yerel Yönetimlerde Gençlik Katılımı:**

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14.maddesinde “belediyeler... gençlik ve spor hizmetlerini... yapar ve yaptırır” şeklinde gençleri ilgilendiren ifadeler bulunmaktadır (5393 sayılı Belediye Kanunu, m.14). Aynı kanunun 76.maddesinde hazırlanan Kent Konseyi Yönetmeliği'nin içindeki 4.maddenin altında gençlik meclisleri tanınmıştır. Yönetmeliğin 6. maddesinde Kent Konseyi'nin görevleri içinde gençler, “Çocukların, gençlerin, kadınların, engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini artırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almak” şeklinde ifade edilmiştir (Kent Konseyi Yönetmeliği, m.4.6.). İl Özel İdaresi Kanunu'nun 6.maddesinde de İl Özel İdare İl sınırları içerisinde gençlik ve spora ilişkin hizmetleri yapmakla görevli ve yetkilidir. İl Özel İdaresi Kanun'una göre bu görevi yerine getirmekle direkt sorumludur. Belediyeler gibi yaptırma yetkisi bulunmamaktadır.

➤ **10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı 1.Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi:**

- 1.Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin altıncı bölümünde "Gençlik ve Spor Bakanlığı" başlığında "*Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaların tespiti amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkân sağlamak, karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek ve bu doğrultuda faaliyetler yürütmek, ilgili kurumların gençliği ilgilendiren hizmetlerinde koordinasyon ve işbirliğini sağlamak (m.184).*
- *Sosyal hayatın her alanına gençliğin etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek (m.187).*
- *Bakanlık bünyesinde; gençlerin sosyal, ekonomik ve siyasal alanlarda topluma aktif katılımlarını ve kişisel gelişimlerini sağlamak, gençlik alanında üretilecek politikalara katkıda bulunmak, ulusal ve uluslararası çalışma ve projeler uygulamak, gençler ve gençlik alanında faaliyet gösteren organizasyonlar arasında koordinasyona yardımcı olmak ve gençlerin karar alma ve uygulanma süreçlerine katılımını artırmak amacıyla gençlerin oluşturduğu veya gençlik alanında faaliyette bulunan dernekler, vakıflar, federasyonlar, konfederasyonlar, gençlik kulüpleri, öğrenci konseyleri, kent konseyi gençlik meclisleri ve benzeri organizasyonların üye olabileceği Türkiye Ulusal Gençlik Konseyi kurulur (m.215*

(<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.1.pdf>);

Şeklinde gençlerin katılımına ve gelişimine yönelik maddeler yer almaktadır. 1. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde gençlerin kendilerini geliştirmesinden, sosyal aktivitelerden, karar alma, uygulama süreçlerine katılımından bahsedilmiştir.

➤ **10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı 2.Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi:**

2. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde ise gençliğin katılımı ile ilgili ifadeler yer almamaktadır (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.2.pdf>).

➤ **Cumhurbaşkanlığı 100 Günlük İcraat Raporu:**

- *Gençlik ve Spor Bakanlığı başlığında; Kötü alışkanlıklardan ve suça yönlendiren etkenlerden uzak, toplumla uyumlu, sağlıklı bir gençlik yetiştirilmesi,*
- *Rekabet edilebilirlik ve kültürel gelişim kapsamında gençlik programlarının başlatılması vb. maddeler yer almaktadır.*

Raporda görüldüğü gibi gençlerin katılım süreçlerine dahil olmaları ile ilgili bir ifade geçmemektedir. Gençlerin suça yönelmemesi, kötü alışkanlıklardan uzak durması ve kendilerini geliştirmelerinin üzerinde durulmuştur.

➤ **II. 100 Günlük İcraat Raporu:**

- *"Gençlerin kişisel gelişimlerini güçlendirmek ve karar alma süreçlerine aktif katılmalarını sağlamak için 3 tematik gençlik merkezinin açılması ve 50.000 gencin katıldığı faaliyetlerin gerçekleştirilmesi" (GSB-03).*
- *"34.000 gencin katılımıyla rekabet edebilirlik ve kültürel gelişim kapsamında gençlik programlarının başlatılması" (GSB-02).*

- “Gençlerin geleceğe daha donanımlı hazırlanabilmeleri ve milli, manevi ve akademik gelişimlerine destek olmak amacıyla 1.765.000 gencin katıldığı eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler düzenlenmesi”(GSB-09) (<https://tcgb.gov.tr/assets/dosya/2018-12-13-ikinci100gun.pdf>).

II. 100 Günlük İcraat Raporu’nda “Gençlik ve Spor Bakanlığı” başlığının 3. maddesinde gençlerin kişisel gelişimlerini ve karar alma süreçlerine aktif katılımlarını sağlamak amacıyla tematik gençlik merkezlerinin açılması ve buna yönelik faaliyetlerin düzenlenmesi üzerinde durulmuştur.

Yukarıdaki tüm yasal belgeler incelendiğinde ülkemizde gençlik katılımı konusunda yapılan düzenlemelerin yıllara göre gelişerek ilerlediği anlaşılmaktadır. Ancak görüldüğü gibi yapılan düzenlemeler somut çözüm önerileri sunmasa da gençliğin katılımına vurgu yapmaktadır.

Değerlendirilen yasal belgelerdeki çeşitli gençlik tanımları incelendiğinde gençlik, bir sorun alanı ya da geliştirilmeye ihtiyacı olan bireyler olarak tanımlanmaktadır. Gençlerin elbette geliştirilmeye ihtiyacı vardır ve aslında geliştirilemezlerse sorun alanı olarak ortaya çıkacakları da aşikardır. Ancak gelişebilmeleri için de sorumluluk almaları, düşüncelerine değer veriliyor olması gerekmektedir. Bununla birlikte gençlerin özellikle mikro düzeyden makro düzeye kadar kendilerini ilgilendiren kararlara aktif katılımlarının sağlanması da önemlidir. Bu aşama aile ile başlayarak, yerelden ulusala doğru ilerlemektedir. Ailede başlayan katılım bilinci ile gençler çevresindeki sorunlara daha ilgili hale gelecektir. Öncelikle çevresi ile başlayan bu ilgili ve bilinçli hareket etme yerel bazda da kendini gösterecektir. Gençler yaşadıkları yerle ilgili sorunların çözümüne katıldıklarında ve bu katılım sonucunda fikirlerinin önemli olduğunu, ciddiye alındıklarını fark ettiklerinde katılım konusunda daha da istekli olacaklardır. Gençlerde var olan bu potansiyel zamanla kendini daha iyi şekilde ortaya çıkaracaktır. Gençlerin belediyelerin

gençlik meclislerine, kent konseyi platformlarına katılması ile katılım konusunda zamanla daha aktif hale geleceği ve bu durumun ülkenin geleceği için de önemli olacağı düşünülmektedir. Bu durumun öneminin fark edildiğini, son yasal düzenlemelerde “gençlik katılımından” bahsedilmesinden de anlamaktayız. Bu noktada makro düzeye ulaşabilmek için de mikro düzeyde aktif katılımın artırılması iyi bir başlangıç olacaktır. Gençlerin sürece dahil edilmesiyle birlikte yerelde başlayan bu katılım süreci ülke geneline yani ulusal düzeye doğru ilerleyecektir. Böylece ülkenin geleceği olarak görülen gençlik, katılım süreçlerinin içinde yer alacak ve gelecekte ülkeyi doğru bir şekilde şekillendirebilecektir.

6. FİNLANDIYA’DA GENÇLİK POLİTİKALARI

Gençlerin yönetim mekanizmalarına katılımının daha etkin politikalar oluşturmada ve bu politikaları uygulamaya geçirmede önemli olduğu söylenebilir. Ancak gençler klasik politika araçlarının kendilerini ilgilendiren süreçte etkili olmadığını düşünmekte ve önemli bir kısmının temsili demokrasi sistemine katılmaya yönelik olan inancı olmadığı gözlemlenmektedir. Avrupa’da bu düşüncüyü yıkmak için gençler tarafından yeni mekanizmalar oluşturulmuştur. Eğitim sisteminde de ön plana çıkmış olan Finlandiya, gençlerin sisteme olan inancını güçlendirmek, her türlü alternatif hareketi, düşüncüyü kapsayan ve gençlerin sisteme güvenmelerini sağlamak amacıyla Avrupa ülkelerinde olan gençlik politikalarından daha farklı ve denenmemiş yeni modeller oluşturulmuştur (<http://www.finland.org.tr>, 12.01.2018).

6.1. Finlandiya’ya Genel Bakış

Baltık Denizi kıyısında yer alan Finlandiya, resmi adıyla Finlandiya Cumhuriyeti, bir Kuzey Avrupa ülkesidir. İskandinavya Yarımadası’nda yer alan ülkenin doğusunda Rusya, kuzeyinde Norveç ve batısında da İsveç yer almaktadır. Başkenti Helsinki’dir.

2017 verilerine göre ülkenin nüfusu 5,5 milyon civarındadır. Oldukça yaşlı bir nüfusa sahip ülkenin 14-29 yaş arası genç kategorisinde yer alan nüfus oranı toplam nüfusun %21,3'ünü oluşturmaktadır (<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/sites/youthwiki/files/gdlfinland.pdf>).

1917 yılında bağımsızlığını kazanan Finlandiya, 1960lı yıllardan itibaren refah devleti anlamında vatandaşlarına kapsamlı hizmetler sunan, İskandinav tarzı bir refah devleti haline gelmiştir. Refah devleti hizmetleri ülke GSMH'nin dörtte birini oluşturmaktadır. Parlamenter demokrasi ile idare edilen ülkenin yasama yetkisi parlamento ve cumhurbaşkanı tarafından, yürütme yetkisi de parlamentonun güvenoyunu alan hükümet tarafından kullanılmaktadır. Doğrudan çoğunluk oylarıyla altı yıllığına seçilen cumhurbaşkanı yürütme erkini, bir başbakan ve 12 bakandan oluşan kabine ile birlikte paylaşmaktadır (<http://www.satürk.gov.tr/images/pdf/ust/finlandiya.pdf>).

6.2. Finlandiya'da Gençlik Politikaları ve Gençlik Katılımı

Gençlik politikaları ve gençlik çalışmaları ile ilgili olarak Finlandiya, çeşitli nedenlerle ön plana çıkmış bir ülkedir. Bunun nedeni ülkede yaşayan gençlerin haklarına saygı duymak için kendi yasalarına sahip olmasıdır. Gençlik Yasası, sosyal içermeyi, endişe duyulan konularda karar vermeye katılma fırsatlarını, bireylerin yeteneklerini geliştirmesi, yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve boş zaman hobileri ile gençlik çalışmalarının mevcudiyetini bir araya getirmeyi teşvik etmektedir (<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/sites/youthwiki/files/gdlfinland.pdf>).

6.2.1. Finlandiya'da Gençlik Katılımı ile İlgili Yasal Zemin

Finlandiya, 1970'lerin başından beri gençlik çalışmaları ile ilgili ayrı yasalar düzenlemiştir. Avrupa Birliği Politikaları kapsamında Finlandiya'da da birçok yasal düzenleme yapılmıştır. Bunlar: 1972 yılında "Yerel Gençlik Yönetimi Kanunu", 1993

yılında "Gençlik Kanunu", 1995 yılında "Gençlik Çalışması Kanunu", 2006 yılında "Gençlik Kanunu", 2010 yılında "Gençlik Kanunu Değişikliği" ve son olarak 2017 yılında çıkarılan Gençlik Yasası'dır.

Finlandiya'da yapılan düzenlemeler ve çalışmalar bunlarla sınırlı kalmamış, bunların yanında eğitim alanında da kanun düzenlemeleri gençlere okullarda okul konseyleri ile birlikte katılım olanağı sağlanmıştır (Wojtacia vd., 2010: 20-22).

Yukarıda sayılan yasal düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere Finlandiya'da ülkenin geleceğini teşkil eden genç nüfusa büyük bir önem verilmiş, genç nüfusun daha aktif, topluma yararlı ve vatandaşlık bilinci yüksek bireyler olarak yetiştirilmeleri için çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde Finlandiya'da gençlik katılımı için gerçekleştirilen bu düzenlemelerden önemli olanları incelenecektir.

- **Gençlik Kanunu:** 2006 yılında yürürlüğe giren Gençlik Kanunu;

"Hükümetin, her dört yılda bir gençlik politikası kalkınma programı kabul etmesini esas kılmakta, gençlik politikaları ve çalışmaları yerel idarelerin sorumluluğuna almakta, yerel idarelerin sorumluluğuna eğitim rehberliği, tesisleri ve hobi imkanları, bilgilendirme ve danışmanlık hizmetleri, gençlik örgütlerine ve diğer örgütlere destek, sportif, kültürel, uluslararası ve çok kültürlü gençlik aktiviteleri, gençlerin çevre eğitimi ve gençlik atölyeleri" kurulması dahil edilmiştir (Malm, 2016: 13; <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/5-participation-finland>).

- **Gençlik Yasası:** 1 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe giren "Gençlik Yasası"nın hedefleri şu şekildedir:

"Gençlerin sosyal katılımını ve nüfuzunu etkileme fırsatlarını teşvik etmek, toplumda işlev gösterecek yeteneklerin gelişmesine

destek olmak, gençlerin bağımsızları ile ilgili çalışmalar yapmak, gençlerin topluluk duygusunun geliştirilmesini sağlamak, bilgi edinmelerini, becerilerinin benimsenmesini, sivil toplumda yer almalarını desteklemek, serbest zamanda hobi edinmelerini ve bu hobileri geliştirmelerine katkı sağlamak, gençlerin büyüme ve yaşam koşullarının iyileştirilmesini sağlamak, gençlerin haklarını korumak ve sivil hakların gerçekleştirilmesini teşvik etmektir” (<https://minedu.fi/en/legislation-youth>)

Bu yasaya göre gençlik politikasının yönetiminden ve koordinasyonundan Eğitim ve Kültür Bakanlığı sorumludur. Belediyeler, yerel şartlar göz önünde bulundurularak, gençlere yönelik hizmetler sunmak, tesisler kurmak, sivil katılımlarını destekleyecek yerel gençlik çalışmaları ve faaliyetlerini yerine getirmekle sorumludur (<https://minedu.fi/en/legislation-youth>).

6.3. Yerel Katılımı Arttırmak için Örnek Bir Model; Helsinki Katılım Modeli: Helsinki Katılım Modeli, 2011 yılında daha önce var olan Gençlik Departmanı tarafından toplanan gençlerden, politikacılar, araştırmacılar, memurlar ve çeşitli gençlik kurumlarının oluşturduğu odak gruplarının tavsiyesi üzerine kurulmuştur. Bu modelde esas alınan “Belediyecilikte iyi yönetişimi uygulamaya geçirmek amacıyla çoğulculuk, iş birliği ve nesiller arası diyalog ile kentin sorunlarına farklı kişilerin uzmanlıklarından yararlanarak çözüm üretmek ve herkes için en iyi Helsinki’yi oluşturmaktır. Helsinki Katılım Modelinin temel ilkeleri;

- Bireylerin ve toplulukların uzmanlığını kullanmak,
- Kendi kendine çalışmayı etkinleştirme
- Katılım için eşit fırsatlar yaratmak olarak belirlenmiştir.

Helsinki katılım modelinde Gençlik Girişimi, 13-17 yaşındakilerin Helsinki’deki kentin faaliyetleri ile ilgili konularda başlattığı girişimleri ifade etmektedir. Modele göre Belediye Meclisi, yılda iki kez meclis üyelerine gençlerin girişimlerini, bunlarla ilgili alınan önlemleri ve gençlik

konseyninden sorumlu kurumun görüşlerini sunmalıdır. Bu modelde Belediye yönetimi, Yerel Yönetim Yasası’nın 26. bölümüne uygun olarak Gençlik Konseyine karşılık gelen bir gençlik savunuculuk organı oluşturmalıdır. Kurumun görevleri belediye hukuku ve gençlik yasasında belirtilmiş, şehir yönetiminin kararına sunulmuştur. (https://www.hel.fi/static/liitteet/kanslia/asu_kasyhteisty/osalisuusmalli-yleisesitys-2018.pdf).

6.4. Finlandiya’da Gençlik Katılımını Arttırmak için Oluşturulan Kuruluşlar

Helsinki katılım modelindeki gençlik konseylerine tüm gençleri dahil etmek için Ruuti adında Gençlik Ajansı kurulmuştur. Ruuti, gençlerin klasik katılımından çok sanatsal ve kültürel yöntemlerle kendilerini ifade etme olanağı tanımakta, gençlere karar alma ve alınacak kararları etkileme imkanı sunmaktadır. Bu modelin işleyişinde, “Aksiyon grupları, Karar vericiler ve Genç buluşmaları ve Gençlik Expo” ile farklılıkların desteklediği görülmektedir (Gür ve Bahçeci, 2014: 82).

Finlandiya’da gençlik politikalarından sorumlu birimler; Eğitim Bakanlığı, Gençlik Bakanlığı, Gençlik Departmanı, Gençlik İşleri ile ilgili Danışma Kurulu’dur (<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/13-national-youth-strategy-finland>). Bu birimler arasında iletişimi sağlayan önemli birimlerden birisi de ulusal gençlik organizasyonlarının çatı kuruluşu olan “Allianssi”dir. Bu birim Avrupa Gençlik Forumu’nda da Finlandiya’yı temsil etmektedir.

- **Allianssi:** Türkçe “İttifak” anlamına gelen Allianssi, Finlandiya’da gençlik çalışmaları için ülke çapında şemsiye bir organizasyon olarak gençlik ile ilgili çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Ülke çapında 130 ulusal gençlik ve eğitim örgütünün üst kuruluşu olan Allianssi, lobi çalışmalarını hiçbir politik ve dini görüşe bağlı olmadan gerçekleştirmektedir. Allianssi’nin amacı; “gençlerin

toplumun sorumlu üyeleri olarak büyümesini, karar alma sürecine ve uluslararası eyleme katılmasını teşvik etmek”tir. Gençlerin refahını toplumun merkezine yerleştiren Allianssi'nin temel amacı gençliğin refahını sağlamaya çalışmaktır. Temel değerleri arasında eşitlik, katılım ve başarı yer almaktadır.

Ülkede önemli çalışmalar yapan bir diğer kuruluş ise teknolojik gelişmeleri takip eden, yenilikçi yaklaşımları destekleyen Helsinki Gençlik Departmanı'dır (Malm, 2016:10).

- **Gençlik Expo:** Gençlik Expo, gençlerin oluşturduğu karışık programları kapsayan, gençlerin kendilerini rahat bir şekilde ifade ettiği farklı biçimleri gösteren ve endişeleriyle beklentileri tartışabildikleri bir platformdur. Gençlik Expo; 130 gençlik kuruluşu, okul konseyleri, öğrencileri ve şehirdeki 50 gençlik merkezini ve tüm öğrencilerin katılımını hedeflemektedir. Aksiyon gruplarında gençlerin katılımıyla fikirlerin nasıl uygulamaya geçirileceğine karar verilmektedir. Gençler kendilerine uygun buldukları aksiyon gruplarına katılabilir.

Gençlerin katılımını kolaylaştırmak için bu noktada interaktif internet sitesi kurulmuştur. Bu sitenin amacı, gençlerin internet sitesi üzerinden katkı sağlamasını kolaylaştırmak ve gençlerin sayısını artırmaktır. Bu üç aşama döngüsel bir şekilde devam etmektedir. Sürecin ilkinde (Expo), gençlerin istedikleri konuları tartışabilmeleri, fikirlerini söyleyebilmelerinin ardından sürecin ikinci aşaması gençlerin aksiyon gruplarına götürülmesidir. Aksiyon grupları da gençlerin fikirlerini, çözüm ve önerilerini kurumsallaştıran bir yapıya dönüştürmektedir (Malm, 2016: 10-13). Bu tartışmaların, fikir öne

sürmenin, demokratik sisteme nasıl dahil olmanın tartışılması ve bunlara çözüm üretilmesi, kalıcı sonuçlar elde etme anlamında önemli bir adım olarak değerlendirilebilir.

Gençler üzerindeki algının katılımı doğrudan bir ilişki içinde olduğunu söyleyebiliriz. Gençler toplum nezdinde bir sorun olarak mı algılanıyor yoksa bir umut ışığı olarak mı görülüyor? Gençlerin sorun olarak algılandığı bir toplumda gençlerin katılımı için oluşturulan platformların özerkliğinin ve etkisinin azaldığı görülmektedir. Bu nedenle öncelikle gençler üzerindeki algının pozitif olması oldukça önemlidir. Bunun yanında karar alıcıların gençlerle iletişim halinde olması, onları muhatap alması, onlarla müzakere etmeye istekli olması da önemlidir. Bu bağlamda Helsinki Katılım Modeli sistemi Gençlik Kurulu'ndan oy birliği ile geçtikten sonra, şehir yönetimi tarafından da oy birliği ile kabul edilmiştir (<https://www.djht-europe.de/downloads/doctrine/WebforumVeranstaltungenWebsiteBundle>).

Gençlerin kendilerini rahat bir şekilde ifade etmeleri gerçek anlamda sorunlarını dile getirebilmeleri bakımından “Helsinki Katılım Modeli”nin varlığı önemlidir. Bu platform gençlere kendi sahasında toplanma imkanı sunmaktadır. Gençler, yöneticilerin kendi mekanlarında toplandıklarında kendilerini özgür bir şekilde ifade edememektir. Bu anlamda bu modelin sunduğu imkan sorunlara gerçekçi ve etkili çözümler getirebilmek açısından belirleyici olmaktadır (Gür ve Bahçeci, 2014: 84). Gençlerin toplandığı alanlar faaliyetlerini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Helsinki Katılım Modeli, gençlere kendilerini ifade edebilmeleri için daha fazla yer açmayı hedeflemekte ve bunun üzerine çalışmalar yaparak toplanılan alanları meşrulaştırmaktadır. Şehir yönetimi gençleri ilgilendiren konularda gençlere danışmakla yükümlü tutulmuştur. Her yıl gençlerin sorunları ile ilgili düzenli toplantılar yapılmakta ve gelişmeler Gençlik Expo'ya bildirilmektedir. Böylece gençlere kendilerini ifade edebilecekleri, sorunları

tartışabilecekleri, daha etkin bir şekilde katılımında bulunabilecekleri düzenli bir diyalog ortamı yaratılmaktadır (Gür ve Bahçeci, 2014: 85).

Gençlere kendilerini ifade edebilecekleri ortam yaratılırken gençler ile yetişkinler arasında çoğu zaman kendini gösteren kuşak çatışmasına da dikkat edilmelidir. Çünkü gençler ve yetişkinler açısından birçok zaman aynı durum farklı açılardan değerlendirmektedir. Bu çatışma iyi bir şekilde yönetilemezse toplumda sorunların büyüyeceğinden hareketle Helsinki Modelinde bu fikir ayrılıklarını kazanca dönüştürmek amacıyla kuşaklar arası diyalog sistemi belirlenmiştir. Diyalog sisteminde gençler her yıl karar alıcılarla kendi belirledikleri bir tema üzerinde bir araya gelmekte ve konu derinlemesine tartışılmaktadır. Her yıl bir önceki toplantıda alınan kararlar konusunda yaşanan ilerlemeler de değerlendirilmektedir. Buradan diyalog toplantılarının yılda bir kez yapılacağı anlaşılmalıdır; aksine sene boyunca sürdürülme imkanı da bulunmaktadır (<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/13-national-youth-strategy-finland>).

Finlandiya’da tüm gençleri katılım sürecinin içine alan önemli mekanizmaların oluşturulduğu görülmektedir. Gençlerin fikirlerini özgür bir şekilde ifade edebilecekleri alanlar yaratılarak, kendilerine olan özgüvenleri artırılmaktadır. Bununla birlikte toplumun gözünde değerli oldukları hissettirilerek, yönetici ve yetişkinler ile güç paylaşımı yapılarak gençlik politikalarına yön verilmeye çalışılmaktadır. Sürecin her aşamasında gençler dahil edilmekte, gençlerin sorunlarını dile getirip tartışmaları sağlanmakta ve bu sorunların çözümü için öneriler sunulmaktadır. Böylelikle gençlik politikalarının oluşumunda her aşamada gençlerle birlikte çalışıldığı, gençlerin aktif bir şekilde sürece dahil edildiği ve bu durumun kurumsallaştırıldığı görülmektedir. Sonuç olarak Finlandiya’nın yaptığı çalışmalarla başarılı bir gençlik politikasına sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Finlandiya’da **2017- 2019 yılları için belirlenen gençlik politikası hedefleri** şu şekildedir:

- Her çocuk ve genç serbest zaman için kendisine en az bir hobiye sahip olmalıdır.
- Gençlerin istihdam edilebilirlik becerileri geliştirilmeli ve sosyal dışlanmanın azalması sağlanmalıdır.
- Gençlere, karar alma ve etki yaratma konusunda daha fazla fırsat sağlanmalıdır.
- Önleyici çalışma sayesinde daha az genç mental sağlık problemleriyle karşılaşmaktadır.
- Gençlere bağımsız ve özgür yaşama yönelik yeterli rehberlik hizmeti ve desteği sağlanmalıdır (<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/13-national-youth-strategy-finland>).

Finlandiya’da gençlerin her alanda aktif bir şekilde katılımında bulunmasını hedefleyen mekanizmalar oluşturulmaktadır. Bu bağlamda Finlandiya’da gençlerin katılımına olanak sağlayan yerel ve merkezi tesisler bulunmaktadır.

7. SONUÇ YERİNE: FİNLANDIYA VE TÜRKİYE’NİN GENÇLİK POLİTİKALARININ KARŞILAŞTIRMASI

Dünya’da genel olarak genç nüfusun artması, gençlerle ilgili yapılacak olan politikaların önemini de artırmıştır. Ülkelerin geleceklerinin garantisi olarak görülen gençlerin karar alma ve katılım mekanizmaları içerisinde yer alması ülke yönetiminin daha etkin olması açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Gençlerin yönetim süreci içerisinde katılımının sağlanması, gençler üzerine daha etkin politikalar oluşturmada ve bu politikaları uygulamaya geçirmede daha etkili ve önemlidir.

Gençleri karar alma sürecine dahil etmeden önce, toplumun, gençlere olan bakış açısını olumlu yöne çekmek de önemlidir.

Böylelikle gençlerin, geleceği şekillendirebilecek bir umut ışığı olarak görülmesi, kendilerini süreç içerisinde daha etkin ve kararları etkileyebilecek güçte hissetmeleri sağlanabilir. Gençler kendilerini değerli, önemli hissederse; isteyerek ve inanarak katılımında bulunur, kendileri ile ilgili olan sorunların çözümünde aktif olarak düşünmeye başlar.

Ancak gençler klasik politika araçlarının kendilerini ilgilendiren süreçte etkili

olmadığını düşünmekte ve önemli bir kısmının temsili demokrasi sistemine katılmaya yönelik olan inancı olmadığı gözlemlenmektedir. Avrupa’da bu düşünceyi yıkmak için gençler tarafından yeni mekanizmalar oluşturulmuştur.

Gençlerin katılımına yönelik politikalar çalışma kapsamında ele alınan iki ülke açısından karşılaştırılmalı olarak Tablo’1 de değerlendirilmiştir.

Tablo 1: Gençlik Politikaları Bağlamında Finlandiya ve Türkiye’nin Karşılaştırması

Gençlik Politikaları	Finlandiya	Türkiye
Yasal Mevzuat	-Yerel Gençlik Yönetimi Kanunu” -1993, 1995, 2006, 2010 yıllarında çıkan Gençlik Kanunu -2017 yılında çıkarılan Gençlik Yasası	Yok
Katılım Mekanizmaları	-Helsinki Modeli -Alliansi -Gençlik Expo	Belediye Gençlik Meclisleri (Tüm belediyeler için geçerli değil)
Gençlerin Katılma Teşvik Edilmesi	Finlandiya’da gençlerin aktif bir şekilde karar alma süreçlerinde yer alması teşvik edilmekte	Türkiye’de gençlerin katılım sürecinde yer almalarına yönelik ifadeler son yasal düzenlemelerde yer almakta ancak uygulamaya dair bir çalışma bulunmamaktadır.
Katılım Süreçlerinin Kurumsallaştırılması	Gençlerin katılımına yönelik çıkarılan kanunlar ve oluşturulan katılım mekanizmalarıyla bu alanda kurumsallaşmanın olduğu görülmektedir.	Türkiye’de gençlerin katılım süreçlerine dahil edilmesi ile ilgili yasal düzenlemelerde ifadeler yer almaktadır. Fakat uygulamaya yönelik henüz somut bir çalışma olmadığından bu anlamda kurumsallaşmadan söz etmek mümkün değildir.

Tablo1’de de görüldüğü gibi eğitim sisteminde de ön plana çıkmış olan Finlandiya’da, gençlerin sisteme olan inancını güçlendirmek, her türlü alternatif hareketi ve düşünceyi kapsamak ve gençlerin sisteme güvenmelerini sağlamak amacıyla önemli adımlar atılmış ve çalışmalar yapılmıştır. Bu bağlamda da Avrupa ülkelerinde olan gençlik politikalarından daha farklı ve denenmemiş yeni modeller (Helsinki Modeli, Alliansi, Gençlik Expo) oluşturmuştur.

Türkiye’deki gençlik politikaları değerlendirildiğinde ise, 1982 Anayasası’nda, Beş Yıllık Kalkınma

Planları’nda, Hükümet Programları’nda, 2019 yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı, 1. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nde, I. ve II. 100 Günlük İcraat Raporları’nda gençlik ile ilgili ifadelerin geçtiği görülmektedir. II. 100 Günlük İcraat Raporu’nda gençlerin karar alma süreçlerine aktif katılımlarını sağlamak amacıyla tematik gençlik merkezlerinin açılması ve buna yönelik faaliyetlerin düzenlenmesi gençlerin süreçte yer almalarını sağlayıcı önemli bir adım olarak değerlendirilebilir.

Ancak düzenlemelerin çoğunun henüz tam olarak hayata geçmemiş olması, dolayısıyla sorunlara yönelik çözüm üretmediği

söylenbilir. Bu anlamda ülkemizde gençlik politikaları ve gençliğin karar alma süreçlerine katılımı konularında daha alınacak çok fazla yol bulunmaktadır.

Ülkemizde gençlik politikalarının az gelişmiş olmasının kanaatimizce en önemli nedeni, gençlerin çoğunlukla içinde bulunduğu ve gençlerin şekillendirdiği 1970’li yıllarda gerçekleşen ideolojik ve politik olaylardır. Bu yıllarda gençlere olan bakış açısı da olumsuz bir şekilde etkilenmiştir. Bu olayların sonunda da 1982 Anayasası düzenlenirken gençler tehdit olarak algılanmış ve katılım mekanizmalarının dışında tutulmuştur. Yasal düzenlemelerde gençlerin boş zamanlarını nasıl değerlendirmesi gerektiği ve kötü alışkanlıklardan uzak tutulması üzerinde durulmuştur. Ancak ülkedeki nüfusun büyük çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu Türkiye’de geleceğe yönelik planlar yapılırken gençleri göz ardı etmek, yönetim sürecinin dışında bırakmak doğru görülmemektedir.

Dünya’da eğitim sisteminde adını en iyiler arasına yazdırmayı başaran Finlandiya, gençliğin karar alma süreçlerine aktif katılımının sağlanması noktasında da önemli başarılar sağlamıştır. 1970’li yıllardan beri, gençlik politikaları üzerine birçok yasal düzenleme yaparak kanunlar çıkaran Finlandiya, bütün gençlerin aktif katılımını sağlayacak Gençlik Konseyleri oluşturmuştur. Helsinki Katılım Modeli de bunların içinde başarılı olanlardanır. Bu model şehirdeki bütün gençlerin kendilerini ilgilendiren konularda, karar alma süreçlerine aktif katılımını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Gençlerin, fikirlerini özgür bir şekilde ifade edebilecekleri alanlar yaratılarak, kendilerine olan özgüvenleri artırılmaktadır. Gençlere toplumun gözünde değerli oldukları hissettirilerek, yönetici ve

yetişkinler ile güç paylaşımı yapılarak gençlik politikalarına yön verilmeye çalışılmaktadır. Sürecin her aşamasına gençler dahil edilmekte ve sorunlarını dile getirip tartışmaları sağlanmaktadır. Yine bu sorunların çözümü için öneriler sunulmaktadır. Böylelikle gençlik politikalarının oluşumunun her aşamasında gençlerin aktif bir şekilde sürece dahil edildiği ve bu durumun kurumsallaştırdığı görülmektedir.

Ülkemizde, gençlerin aktif olarak sürece dahil edilmeleri ve kendileri ile ilgili konularda karar alabilecekleri, fikir beyan edebilecekleri platformlara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu anlamda Finlandiya’da oluşturulan katılım mekanizmalarından esinlenerek, ülkemizde yeni bir model oluşturulmalıdır. Ulusal çapta katılımın sağlanabilmesi için öncelikle yerel düzeyde katılımın artırılması gerekmektedir. Bu amaçla bazı il ve ilçe yerel yönetimlerinde uygulanan gençlik meclisleri bir düzenleme ile tüm yerel yönetimlere yaygınlaştırılmalıdır. Bununla birlikte ülkemizde gençlik çalışmalarında faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin çoğalması için teşvikler artırılmalıdır.

Sonuç olarak Finlandiya’nın 1970’li yıllardan beri yaptığı çalışmalarla başarılı bir gençlik politikası uygulamakta olduğunu söylenebilir. Bununla birlikte Finlandiya’nın politika yapım sürecinde gençleri de sürece dahil ederek gençlerin aktif katılımını sağladığını gözlemlemektedir. Finlandiya gençlik katılımını mikro düzlemde başlatarak makro (ulusal ve uluslararası) düzleme taşımayı bilmiştir. Bu anlamda ülkemizde de politika yapım süreçlerinde yerelden - ulusala gençlerin aktif katılımının artırılması için Finlandiya’nın iyi bir örnek olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

1. AKMAN, E. AKÇAY ,E.Y. ARGUN, Ç.(2011), Avrupa Birliği’ni Değişen Nüfus Yapısında Gençler ve AB’nin Gençlik Politikaları, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Sayı 22, ss 41-72.
2. ALODALI, F. Bilal ve USTA, Sefa (2013), “Yerel Demokrasinin Bir Aktörü Olarak Kent Konseyleri: Osmaniye Örneği”, *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar*, (Ed. Yakup Bulut vd.), Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
3. ANGELIS, L.ve GROLLIOS, G. (2003), “From the White Paper to the Concrete Future Objectives of Education and Training Systems in Europe”, *European Education*, Vol. 35, No 2, p.p. 75-93.
4. AVRUPA KOMİSYONU, “Follow-up to the White Paper on a New Impetus for European Youth, COM(2004)final”, [http://ec.europa.eu/youth/archive/white-paper/postlaunch/com\(2004\)337_en.pdf](http://ec.europa.eu/youth/archive/white-paper/postlaunch/com(2004)337_en.pdf), (26.10.2010).
5. DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI (DPT), Beş Yıllık Kalkınma Planı 1985-1989.
6. DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI (DPT), Beş Yıllık Kalkınma Planı 1990-1994, Ankara.
7. DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI (DPT), Beş Yıllık Kalkınma Planı 1996-2000, Ankara.
8. DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI (DPT), Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005, Ankara.
9. “European Commission White Paper A New Impetus For European Youth”, http://ec.europa.eu/youth/archive/white-paper/index_en.html, (26.10.2010).
10. GÖRMEZ, Kemal (1997), *Yerel Demokrasi ve Türkiye*, Vadi Yayınları, 2. Baskı, Konya.
11. GÜR, Emre ve BAHÇECİ, Devrin (2014), “Karşılaştırmalı Bir Analiz: Avrupa’da Gençlerin Katılımı ve Gençlik Politikası”, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
12. KAYPAK, Şafak (2012), Yerel Yönetimlerde Katılımcı/Müzakereci Demokrasi Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Önemi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Cilt 8, Sayı 17.
13. KOHLER-KOCH, B. (2001), “The Commission White Paper and the Improvement of European Governance”, Symposium: Mountain or Molehill? A Critical Appraisal of the Commission White Paper on Governance”, Jean Monet Working Paper Series, 6/01, New York.
14. MALM, Karla (2016), “Country Sheet on Youth Policy in Finland”, <http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/9038134/Finland-2016.pdf/303907e4-df72-4045-b165-9eb25d8ec351>, (Erişim Tarihi: 07.12.2017).
15. OKÇU, M. (2007), Yönetişim Tartışmalarına Katkı: Avrupa Birliği İçin Yönetişim Ne Anlama Geliyor?, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Y.2007, C.12, S.3 s.299-312.
16. ÖNDER, Özgür (2013), Yerelleşme ve Yerel Demokrasinin Güçlendirilmesi Bağlamında Yerel Katılım, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Cilt 9, S. 18.
17. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ, 55. Dönem Hükümet Programı.
18. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ, 56. Dönem Hükümet Programı.
19. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ, 57. Dönem Hükümet Programı.

20. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ, 58. Dönem Hükümet Programı.
21. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ, 59. Dönem Hükümet Programı.
22. TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI, 1982.
23. ULUSAL GENÇLİK SOSYAL POLİTİKASI BELGESİ (2012), http://www.gsb.gov.tr/public/edit/files/Mevzuat/ulusal_genclik_ve_spor_politikasi.pdf, Erişim Tarihi: 14.12.2017).
24. YILDIRIM, Selahattin (2015), Yerel Yönetim ve Demokrasi (Kavramlar-Yaklaşımlar), 2. Baskı, Marmara Belediyeler Birliği Yayınları, İstanbul.
25. YURTTAGÜLER, Laden, OY, Burcu ve KURTARAN, Yörük (2014), “Özerklik ve Özgürlük Açısından Türkiye’de Gençlik Politikaları”, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
26. WOJTACHNIA, Eva Feldmann vd. (2010), “Youth Participation in Finland and in Germany (Status Analysis and Data Based Recommendations)”, The Finnish Youth Research Society, Germany, http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/youth_participation_in_finland_and_in_germany.pdf, (02.01.2018).
27. 638 Sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 3/06/2011, (<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=4.5.638&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=>).
28. <http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/library/national-hdrs/2008-nhdr.html>, (05.01.2018).
29. <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/13-national-youth-strategy-finland>, (10.05.2018).
30. <https://www.djht-europe.de/downloads/doctrine/WebforumVeranstaltungenWebsiteBundle:ProgrammpunktDownload-file-11/Presentation%20Helsinki.pdf>, (15.05.2018).
31. http://europa.eu.int/pol/justice/index_en.htm, (26.10.2010).
32. <https://minedu.fi/en/legislation-youth>, (20.06.2018).
33. <http://www.gsb.gov.tr>, (06.02.2018).
34. <http://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/>
35. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.1.pdf> (Erişim Tarihi: 12.05.2019).
36. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.2.pdf>, (Erişim Tarihi: 12.05.2019).
37. https://www.tccb.gov.tr/assets/dosya/100_GUNLUK_ICRAAT_PROGRAMI.pdf, (Erişim Tarihi: 12.05.2019).
38. <https://tccb.gov.tr/assets/dosya/2018-12-13-ikinci100gun.pdf>, (Erişim Tarihi: 12.05.2019).
39. (<https://www.hel.fi/static/liitteet/kanslia/asukasyhteisty/osallisuusmalli-yleisesitys-2018.pdf>).
40. <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/sites/youthwiki/files/gdland.pdf>.
41. <http://www.saturk.gov.tr/images/pdf/ust/finlandiya.pdf>.